

Eduqas Latin GCSE

Prescribed material for Component 2:
Latin Literature and Sources (Themes)

Theme A: A Day at the Races

Theme A : A Day at the Races

Candidates are expected to be familiar with the following aspects of Roman chariot-racing:

- the layout and features of the Circus Maximus;
- the number of participants, their organisation, technique and equipment;
- the number and length of the races, the start, the rewards for winners.

Candidates should study the following pictures, one or more of which will be being used as a basis for questions in each question paper.

Picture 1
Four teams

Picture 2
Model of the Circus Maximus

Picture 3
The *spina*

Picture 4
Preparing to turn at the *meta*

Picture 5
A crash

Picture 6
The winner

Ovid, *A good day at the Circus*
(*Amores* 3.2)

non ego nobilium sedeo studiosus equorum;
cui tamen ipsa faves, vincat ut ille, precor.
ut loquerer tecum veni, tecumque sederem,
ne tibi non notus, quem facis, esset amor.
tu cursus spectas, ego te: spectemus uterque 5
quod iuvat atque oculos pascat uterque suos.
o, cuicumque faves, felix agitator equorum!
ergo illi curae contigit esse tuae?
hoc mihi contingat, sacro de carcere missis 10
insistam forti mente vehendus equis
et modo lora dabo, modo verberare terga notabo,
nunc stringam metas interiore rota;
si mihi currenti fueris conspecta, morabor,
deque meis manibus lora remissa fluent.
maxima iam vacuo praetor spectacula Circo 15
quadriugos aequo carcere misit equos.
cui studeas, video; vincet, cuicumque favebis:
quid cupias, ipsi scire videntur equi.
me miserum, metam spatioso circuit orbe;
quid facis? admoto proxumus axe subit. 20
quid facis, infelix? perdis bona vota puellae;
tende, precor, valida lora sinistra manu.
favimus ignavo. sed enim revocate, Quirites,
et date iactatis undique signa togis.
en, revocant; ac, ne turbet toga mota capillos, 25
in nostros abdas te licet usque sinus.
iamque patent iterum reserato carcere postes,
evolat admissis discolor agmen equis.
nunc saltem supera spatioque insurge patenti:
sint mea, sint dominae fac rata vota meae. 30
sunt dominae rata vota meae, mea vota supersunt;
ille tenet palmam, palma petenda mea est.

Martial, *Lament for a dead charioteer*
(Epigrams 10.50)

frangat Idumaeas tristis Victoria palmas,
    plange, Favor, saeva pectora nuda manu;
mutet Honor cultus, et iniquis munera flammis
    mitte coronatas, Gloria maesta, comas.
heu facinus! prima fraudatus, Scorpe, iuventa
    occidis et nigros tam cito iungis equos.
curribus illa tuis semper properata brevisque
    cur fuit et vitae tam prope meta tuae?

5

Pliny, *Not at the races*
(Letters 9.6)

omne hoc tempus inter pugillares ac libellos iucundissima
quiete transmisi. 'quemadmodum' inquis 'in urbe potuisti?'
circenses erant, quo genere spectaculi ne levissime quidem
teneor. nihil novum nihil varium, nihil quod non semel
spectasse sufficiat. quo magis miror tot milia virorum tam
pueriliter identidem cupere currentes equos, insistentes
curribus homines videre. si tamen aut velocitate equorum aut
hominum arte traherentur, esset ratio non nulla; nunc favent
panno, pannum amant, et si in ipso cursu medioque certamine
hic color illuc ille huc transferatur, studium favorque transibit,
et repente agitadores illos equos illos, quos procul noscitant,
quorum clamitant nomina relinquunt. tanta gratia tanta
auctoritas in una vilissima tunica, mitto apud vulgus, quod
vilius tunica, sed apud quosdam graves homines; quos ego
cum recordor, in re inani frigida assidua, tam insatiabiliter
desidere, capio aliquam voluptatem, quod hac voluptate non
capior. ac per hos dies libentissime otium meum in litteris
colloco, quos illi otiosissimis occupationibus perdunt.

5

10

15

Juvenal, *The crowd in the Circus*

(Satire 11, lines 197-204)

totam hodie Romam circus capit, et fragor aurem
percutit, eventum viridis quo colligo panni.
nam si deficeret, maestam attonitamque videres
hanc urbem veluti Cannarum in pulvere victis
consulibus. spectent iuvenes, quos clamor et audax
sponsio, quos cultae decet adsedis puellae:
nostra bibat vernum contracta cuticula solem
effugiatque togam.

5

Suetonius, *Caligula's favourite racehorse*

(Caligula 55)

prasinae factioni ita addictus et deditus, ut assidue in stabulo
cenaret et maneret, agitatori Eutycho comisatione quadam in
apophoretis vicies sestertium contulit. pridie circenses, ne
Incitatus equus inquietaretur, silentium viciniae per milites
indicere solebat. ei praeter equile marmoreum et praesaepe
eburneum praeterque tegumenta purpurea ac monilia e
gemma facta domum et familiam et suppellectilem dedit, ut
hospites nomine eius invitati eleganter acciperentur;
consulatum etiam traditur ei destinasse.

5

**Suetonius, *Nero's passion for chariot-racing*
(*Nero 22*)**

equorum studio vel praecipue ab ineunte aetate flagavit plurimusque illi sermo, quamquam vetaretur, de circensibus erat; et quondam tractum prasinum agitorem inter condiscipulos querens, obiurgante paedagogo, de Hectore se loqui ementitus est. sed cum inter initia imperii eburneis quadrigis cotidie in abaco luderet, ad omnes etiam minimos circenses e secessu commeabat, primo clam, deinde palam, ut nemini dubium esset eo die utique affuturum. neque dissimulabat velle se palmarum numerum ampliari; quare spectaculum multiplicatis missibus in serum protrahebatur, ne dominis quidem iam factionum dignantibus nisi ad totius diei cursum greges ducere. mox et ipse aurigare atque etiam spectari saepius voluit positoque in hortis inter servitia et sordidam plebem rudimento universorum se oculis in Circo Maximo praebuit, aliquo liberto mittente mappam unde magistratus solent.

5

10

15

Virgil, A boat race
(*Aeneid* 5, lines 139-159)

Four boats compete in the race:

*the **Pristis**, commanded by Mnestheus*

*the **Chimaera**, commanded by Gyas*

*the **Centaur**, commanded by Sergestus*

*the **Scylla**, commanded by Cloanthus.*

The aim is to make one circuit of a rock far out to sea, which acts like the meta in the Circus.

inde ubi clara dedit sonitum tuba, finibus omnes
(haud mora) prosiluire suis; ferit aethera clamor
nauticus, adductis spumant freta versa lacertis.
infindunt pariter sulcos, totumque dehiscit
convulsum remis rostrisque tridentibus aequor. 5
non tam praecipites biuigo certamine campum
corripuere ruuntque effusi carcere currus,
nec sic immissis aurigae undantia lora
concussere iugis pronique in verbera pendent.
tum plausu fremituque virum studiisque faventum 10
consonat omne nemus, vocemque inclusa volutant
litora, pulsati colles clamore resultant.
effugit ante alios primisque elabitur undis
turbam inter fremitumque Gyas; quem deinde Cloanthus
consequitur, melior remis, sed pondere pinus 15
tarda tenet. post hos aequo discrimine Pristis
Centaurusque locum tendunt superare priorem;
et nunc Pristis habet, nunc victam praeterit ingens
Centaurus, nunc una ambae iunctisque feruntur
frontibus et longa sulcant vada salsa carina. 20

Gyas is first to reach the rock, but his helmsman takes such a wide course round the rock that Gyas becomes angry and throws him overboard - thus allowing the Scylla to take the lead. Far behind them, the Pristis and the Centaur are battling for third place. However, Sergestus steers the Centaur too close to the rock and the boat is so badly damaged that he has to drop out of the race. Mnestheus in the Pristis then seizes his chance to close the gap on the other two boats.

(Lines 223-243)

inde Gyan ipsamque ingenti mole Chimaeram
consequitur; cedit, quoniam spoliata magistro est.
solus iamque ipso superest in fine Cloanthus,
quem petit et summis adnixus viribus urget. 25
tum vero ingeminat clamor cunctique sequentem
instigant studiis, resonatque fragoribus aether.
hi proprium decus et partum indignantur honorem
ni teneant, vitamque volunt pro laude pacisci;
hos successus alit: possunt, quia posse videntur.
et fors aequatis cepissent praemia rostris, 30
ni palmas ponto tendens utrasque Cloanthus
fudissetque preces divosque in vota vocasset:
'di, quibus imperium est pelagi, quorum aequora curro,
vobis laetus ego hoc candentem in litore taurum
constituam ante aras voti reus, extaque salsos 35
proiciam in fluctus et vina liquentia fundam.'
dixit, eumque imis sub fluctibus audiit omnis
Nereidum Phorcique chorus Panopeaque virgo,
et pater ipse manu magna Portunus euntem
impulit: illa Noto citius volucrique sagitta 40
ad terram fugit et portu se condidit alto.